

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. Proæm. I. In quonam consistat Conceptus Entis Supernaturalis in
genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CONTROVERSIARVM
THEOLOGICARVM

LIBER III.
DE VIRTUTIBUS
THEOLOGICIS.
FIDE, SPE, CHARITATE.

CONTROVERSI A
PROÆMIALIS PRIMA.

In quonam consistat conceptus Entis supernaturalis in genere.

§. PRIMVS.

Referuntur aliorum sententia.

1. **P**rima sit quorundam post M. Zumel; Ens supernaturale creatum differre à naturali per hoc, quod Ens supernaturale fiat ad imitationē Dei vt Trini in Personis, sub quā ratione nec est à creaturis participabilis, nec vlla naturali investigatione cognoscibilis: omne autem Ens naturale fit ad imitationem Dei vt vnus in essentia, quā ratione & participatur à creaturis, & est naturaliter cognoscibilis. Primum membrum declarant hoc modo. Habitus supernaturalis fidei est ordinatus ad eliciendum actum representantem Deum vt Trinum; immò licet alij actus non representent Deum vt Trinum, versantur tamen circa motiū formale, quod ex se aptum est se extendere ad credendum Mysterium Trinitatis, qui enim est paratus credere Deo vnum articulum propter eius reuelationem, paratus est credere quemlibet. Eodem modo cum proportionem declarant in Spe & Charitate supernaturali, quarum saltem aliquis

& quidem præcipuus actus versatur circa Trinitatem: hoc autem sufficit, vt etiam ceteri actus ejusdem habitus sint supernaturales, sicut omnes actus potentia intellectiva sunt immateriales, quia illa potentia saltem aliquo actu potest versari circa objectum immateriale, esto plurimis alijs versetur circa objecta materialia.

2. Hæc tamen explicatio non satisfacit, quia non est conformis communi acceptioni Theologorum hoc nomen *Entis supernaturalis* primitus vsurpantium; hi inquam non respexerunt ad Mysterium Trinitatis: Nam etiam si Deus Mysterium Trinitatis non revelasset, sed revelasset statum æternæ beatitudinis esse nobis assequibilem per gratiam suam, adhuc agnovissent Theologi supernaturalitatem Visionis, sicut & Gratiæ sanctificantis.

Secunda sententia est P. Antonij de Quirós *disp. 19. n. 26.* Ens supernaturale esse, quidquid per modum quasi proprietatis ad esse divinum in aliquo statu mediata vel immediata consequitur. Porro esse divinum non solum consideratur vt

R 1 3

in se

Communis aliorum Sententia declaratur.

in se est, sed vt communicabile creaturæ per vnionem hypostaticam, vi cuius vnionis debentur connaturaliter dona & perfectiones, tanquam proprietates, & hæ sunt entitates supernaturales.

3. Contra hanc explicationem est primò. Quia omnes Theologi agnoscerent Gratiā sanctificantem esse supernaturalem, etiam si non agnoscerent eam existere in Christo. Nam licet defacto eam in Christo dari affirmant, fatetur tamen P. VVadingus, id non posse certā ratione convinci, nec ex Patribus colligi, neque vllus Theologus vnquam probavit ex eo, quod Gratia alioquin non esset supernaturalis.

Contra 2. Actus fidei divinæ defacto est supernaturalis: atqui non sequitur ad esse divinum hypostaticè vnium per modum proprietatis: ergo definitio non est vniuersalis. Minor probatur. Nam licet actus fidei sequatur ad habitum fidei, & habitus fidei sequatur tanquam proprietas ad Gratiā in pura creatura versante adhuc in via, non tamen in Persona divina, in qua connaturaliter sequitur Visio beatifica excludens fidem; id autem quod excluditur, non sequitur ne mediātè quidem tanquam proprietas illius à quo excluditur, vt per se notum est.

Contra est 3. Character Sacramentalis est supernaturalis, nec tamen consequitur tanquam proprietas ad vnionem hypostaticam. Responder P. de Quiros, non deberi quidem Characterem Gratiæ secundum se, deberi tamen Gratiæ vt collatæ per Sacramentum. Sed contra. Gratia vt Sacramentalis non consequitur ad vnionem hypostaticam vt proprietas illius, nec enim reperitur in Christo, sicut nec Character.

4. Tertia explicatio est P. Valentini Herize, quem sequitur P. Franciscus de Lugo, primam radicem ex qua oritur Supernaturalitas in entibus creatis, esse connexionem quam habent entia supernaturalia cum Deo, quatenus immediātè, & per seipsum sub propria & speciali ratione vnitur vel physicè, vel intentionaliter alicui creaturæ, nempe vel hypostaticè, vel per Visionem beatam. Neque tamen requiritur in ente supernaturali huiusmodi immediata connexio, sed sufficit mediata & moralis per modum meriti, vel alicujus deputationis aut signi, vt est Character, aut causā, vt est lumen Gloriæ, aut radicis, vt est Gratia, vel effectus, vt est amor beatificus &c.

5. Quarta Sententia est P. Joannis Martinez de Ripalda Tomo 1. de Ente supernat. disp. 4. §. 3. qui conceptum entis Supernaturalis constituit in connexionē quidditativa physica vel intentionaliter cum gratia Sanctificante, quatenus ad hanc omnia entia supernaturalia transcendentia referuntur, vel eorum quidditativa cognitio soli Gratiæ debetur. Ab hac sententia vix differunt, qui constituunt in connexionē cum Visione beatifica, quibus faver Card. Pallavic. Quid duabus vltimis sententijs tribuendum existimem, paulò post dicam.

6. DICO, Ens Supernaturale est illud, cuius existentia nullius substantiæ creatæ vniuersali aut exigentiæ debetur. Prò intelligentia

7. Supponendum est 1. In creaturis quibusdam existentias, seu Jura quadam physica, vel, vt alij vocant, appetitus innatos ad alia entitates obtinendas; & hæ dicuntur illis debere ab auctore naturæ, vt exercent Iustitiam providentialem, quæ est doctrina D. Thomæ 1. 2. q. 92. a. 1. ad 3. & S. Augustini lib. 9. de Gen. ad lit. c. 18. nec ab vllō viro docto negatur hoc debere in sensu reali, quidquid sit de modo loquendi.

Supponendum 2. Ad Supernaturalitatem non sufficere, si effectus sit supra vires activas naturæ seu substantiæ, v.g. anima rationalis est supra vires activas substantiæ creatæ, nec tamen est Supernaturalis, quia est iuxta passivam inclinationem & exigentiā, seu iuxta Jus physicum naturæ primæ organizatæ organo humano. Vt ergo aliquid sit Supernaturale, debet superare vires tam activas quàm passivas seu receptivas exigentias, licet non debeat superare vires passivas obediēciales.

His notatis non habet Conclusio opus ulteriori declaratione. Contra quam

8. Obijcies 1. Explicatio Supernaturalitatis fieri debet per predicatum aliquod primum, quod sit quasi fundamentum ipsius Supernaturalitatis; nam Supernaturalitas est predicatum quoddam secundum fundatum in alio predicato anteriore: quod enim Gratia sanctificans ex se sit entitas Supernaturalis, seu, excedens vires naturæ, non debet sine ratione asseri, sed probari: non potest autem probari nisi assignando aliquod predicatum adeo nobile & eminens, vt ratio huius arguat excedere vires naturæ. Ergo Supernaturalitas non declaratur sufficienter per hoc esse indebitum viribus naturæ, seu: excedere vires exigentias totius naturæ creatæ.

Hæc obiectio movit RR. relatos, vt illa predicata assignarent, quæ ex ipsis retulimus. Vnde tamen eorum doctrina eadem debet, quatenus assignarunt ejusmodi predicata, quæ non possunt applicari quibusdam entitatibus, quæ communiter dicuntur esse supernaturales: illa sunt: actio creativa accidentium Eucharisticorum, Vbicatio definitiva corporis Christi: qualitas extractiva &c. Respondent aliqui apud Franciscum de Lugo, & in terminis P. de Quiros disp. 19. §. 3. n. 37. has entitates esse tantum supernaturales philosophicè. Sit ita. Quæritur, in quoniam predicato fundetur Supernaturalitas philosophica, & an vnivocè conveniat cum predicato Supernaturalitatis Theologicæ: hoc postea negant, illud prius non assignant. deficienter ergo nonnihil eorum definitiones.

§. III.

Quodnam sit Prædicatum primum Supernaturalitatis.

DICO 1. Supernaturalitatis philosophicæ prædicatum primum videtur esse: Procedere à Deo vt habente supremum dominium & potestatem dispensativam in Natura: sive: esse entitatem ex intrinseco prædicato manifestativam supremi dominij & potestatis dispensativæ in natura. Declaratur in exemplis. Actio creativa accidentium licet quoad hoc sit præstantior quàm actio eductiva, quòd non indigeat subiecto sustentante, hæc tamen perfectio tanta non est, vt superet omnes vires naturæ: nec enim superat vires passivas Angeli & animæ rationalis, quibus creatio est connaturalis: adeoque perfectio creationis vt sic non est quædam eminentia superans omne debitum naturale. Nihilominus illa actio est essentialiter connexa cum decreto Dei, volente dispensare in Natura accidentium, exigentium aliquin dependere à subiecto. Item, actiones quæ exercentur à Potentia obedienciali & terminantur ad effectus naturales, non sunt vtique præstantiores & estimabiliores huic Vniuerso quàm sit actio, quæ Deus creat Angelum: sunt tamen essentialiter connexæ cum potestate Divina vtendi rebus creatis pro libitu, vt S. Augustinus docet. Item Vbicatio definitiva corporis Christi (quam multi putant esse supernaturalem, quod tamen ego nego) non excedit suâ perfectione vbicacionem naturalem; nam & Angelis & animæ rationali debetur vbicatio definitiva: si tamen est supernaturalis ideo erit, quia est essentialiter manifestativa dominij dispensativi in Natura.

10. DICO 2. Excellentia fundans Supernaturalitatem Theologicè sumptam, consistit in hoc, quòd ex intrinseco prædicato ordinet naturam intellectualem vel formaliter vel tanquam medium ad felicitatem perfectè satiatiavam, quæ habetur per Visionem Dei & Gaudium inde consequens. Hac Conclusio est ex mente DD. quorum supra memini: clariùs eam expressit P. Franciscus de Lugo lib. 1. disp. 7. c. 5. n. 3. laudatus etiam in hoc puncto à P. Antonio Perez 1. p. disp. 2. c. 1. n. 9. Nec dissentit, nisi in modo loquendi Card. Pallav. lib. de Grat. c. 3. faciens discrimen inter Ens supernaturale in ratione effectus, & in ratione Ess. Verba illius sunt. Certum est, esse aliquas operationes, quæ superant omnes vires naturæ nostræ convenientes, ejusmodi est Visio Dei: ideo hæc operatio dicitur supernaturalis: ex quo etiam infertur NB. Supernaturale esse, quidquid habet quomodocunque connexionem cum existentia talis Visionis (hoc tamen eget limitatione quam infra dabo) ideo & Lumen Gloriæ, & Gratia habitualis, & meritum condignum Visionis beatificæ, & fides ac spes certissima de illa Supernaturalia sunt, quia hæc omnia habent connexionem cum existentia Visionis divinæ. Et quidem hæc

supernaturalitas non est tantum ea generalis, per quam dicitur supernaturale quidquid non potest fieri à causis naturalibus, hoc est, ex viribus debitis substantiæ creatæ, quo modo esset supernaturalis homini modus intelligendi Angelicus (En! Supernaturalitatem philosophicam) sed est supernaturalis in alio sensu nobiliore, nimirum est quid melius quàm quodlibet accidens potens esse debitum vlli Naturæ.

11. Probatur nunc Conclusio. Illa vocantur supernaturalia Theologicè, quæ in Scriptura vocantur ob intrinsecam & essentialem perfectionem Gratia: Donum per Christum, Justificatio, adoptio, Pretiosa promissa, vita æterna, & similibus nominibus afficiuntur: sed hæc omnia vel formaliter vel causaliter & vt media ordinantur & ordinant hominem ad conferendam & integrandam felicitatem æternam & satiatiavam. Ergo &c. In specie autem sunt: Vnio hypostatica, Gratia sanctificans, Habitus infusus, eorumque actus, Doctores, Characteres, Lumen Gloriæ, Visio & amor beatificus, & si qui alij actus eliciuntur à Beatissimis, qui aliquo modo inferunt gaudium accidentale. His omnibus convenit prædicatum Supernaturalitatis assignatum.

12. Ex hac doctrina deduco hæc obiter (nam infra erit proprius de hoc disputandi locus) posse idem omnino objectum immediatum attingi ab actu naturali & supernaturali, & defacto attingi aliquod objectum ab actu supernaturali, quòd posset attingi ab actu naturali. Hoc ostendo in illo objecto, quod est immediatè excitativum illius Judicii tam speculativi quàm practici quo homo evidenter evidentiâ metaphysicâ iudicat immediatè: Dignum & honestum est credere Verbum esse incarnatum: hanc Personam quæ facit hæc miracula, esse Messiam. &c. hoc inquam iudicium est evidens evidentiâ metaphysicâ, vt infra probabo, & intellectus ad illud eliciendum non determinatur ab aliquo imperio voluntatis, sed immediatè ab objecto, v. g. à visis miraculis, alijsque quæ dicuntur esse motiva credibilitatis, & quæ infra referentur. Porro objectum huius Judicii determinat ad hoc iudicium medijs sensibus, quibus illa motiva credibilitatis immediatè percipimus, sicut determinamur ad alia iudicia immediata versantia circa objecta extrinseca. Probo ergo nunc primò, quòd circa hoc objectum (quidquid illud sit) possit versari actus quoad substantiam naturalis. Si Deus impediret omne iudicium metaphysicè evidens circa hoc objectum, esset miraculum, non minus quàm si impediret calefactionem applicato igne, aut visionem applicato objecto &c. atqui non esset miraculum impedire omne iudicium circa hoc objectum, si non posset actus naturalis quoad substantiam circa illud versari: ergo potest actus naturalis circa illud versari. Major est evidens. Minorem probo. Non est miraculum, impedire primam illuminationem supernaturalem requisitam ad fidem: ergo si circa illud objectum non potest elici actus naturalis, sed tantum supernaturalis

turalis, non erit miraculum impediri omne Judicium circa illud objectum. Antecedens est de fide. Nam prima illuminatio supernaturalis est prima Gratia fidei; sed hæc potest sine miraculo negari: alioquin non esset prima gratia: ergo. Consequentia probatur. Illud Judicium esset prima illuminatio supernaturalis requisita ad fidem. Sed prima illuminatio potest sine miraculo impediri: ergo si circa illud objectum non potest elici vllus actus naturalis quoad substantiam, poterit sine miraculo omne judicium circa illud objectum applicatum impediri.

DICES. Non posse quidem illam Illuminationem supernaturalem impediri supposita prædicatione & Miraculis, applicatis intellectui; posse tamen impediri simpliciter, quia possent non fieri miracula, nec poni prædicatio &c. Sed contra. Hæc responsio sapit Pelagianismum. Nam, vt lib. 3. vidimus, Pelagius tandem etiam concessit Gratiæ Prædicationis, & Miraculorum, quibus positus dixit cætera deberi connaturaliter. Patres autem virgebant, esse admittendam vltiorem gratiam internam, quæ etiam illis positus esset donum indebitum, & negabile sine miraculo. Videatur S. Augustinus supra n. 7. citatus, & S. Thomas 1. 2. q. 111. a. 1. ad 2. vbi dicit, dona supernaturalia carere hoc debito.

DICES iterum. Posse quidem tunc elici actum naturalem, illumque esse debitum, sed habiturum modum tendendi diversum à supernaturali: Accepto nunc hanc responsionem (quam puro esse falsam) sed vide, quid inde sequatur. Hoc modo evanescit tunc Discerniculum objectivum supernaturale, quod tu confingis pro rusticis, vt habeant objectum supernaturale suæ fidei quando parochus verum dicit. Evanescit inquam, quia pari jure ego dicam, rusticum tunc habiturum actum fidei diversum in modo tendendi ab actu naturali quem haberet, si parochus falsum diceret, vel ex suo cerebro loqueretur. Quid ergo opus est discerniculo objectivo supernaturali? Sed de hoc pluribus infra. Est ergo probatum, quod circa illud objectum possit versari actus naturalis.

13. Nunc facile probo (& concedunt vltro adversarij quos hoc corollario peto) posse circa illud ipsum objectum versari actum supernaturalem quoad substantiam. Debet circa illud objectum posse elici actus proximè dispositivus, & primò illuminativus ad eliciendum assensum fidei. sed talis actus & Judicium est supernaturale quoad substantiam: ergo. Minor probatur. Talis actus & Judicium debet esse medium conductivum ad vltimam felicitatem, & quidem ex intrinseco prædicato, quia debet habere proportionem & esse ejusdem ordinis cum ipso actu fidei, & cum piâ affectione. Ergo debet esse quoad substantiam supernaturalis. Vno verbo, debet esse prima Gratia fidei. Ergo à primo ad vltimum, circa idem objectum potest dari actus naturalis & supernaturalis.

Vltimis, illa duo Judicia essent etiam quoad modum repræsentandi & tendendi in objectum simillima; quod facile demonstratur. Vndeque enim esset Judicium metaphysicè evidentius, acciperet suam claritatem ab ipsdem speciebus objectivis, & determinantibus intellectum; nec vllò modo assignabilis diversus modus tendendi, sed vnice differrent per prædicatum illud Excellentie & ordinis ad felicitatem sativeam in eo paulò ante Essentiam supernaturalitatis Theologicæ constituimus.

Et hæc nunc obiter: nam de hoc prædicationibus infra agendum erit cum quibusdam modernis Theologis, qui nescio quale Discriminum objectivum supernaturale pro stabilendis Rusticana in scholas invexerunt. Nunc ad nostram redeamus.

§. IV.

Explicatur Supernaturalitas Præpositiva.

14. Objici posset 2. Dantur aliquæ Entitates quæ non possunt vllis viribus naturæ elici, & tamen dicuntur esse naturales: ergo non omne illud est supernaturale, quod nullis naturæ viribus obtineri potest. Antecedens probatur exemplis. S. Paulus potuit naturaliter mentis illius miraculose & supernaturalis rapiditate percipere arcana Dei, quæ non licet homini habere: atqui hujus visionis memoria non poterat haberi viribus naturæ, quia præsupponit miraculum. Item qui vident mortuum miraculose resuscitatum, naturaliter cognoscunt talem resuscitationem, & tamen illa cognitio non potest haberi viribus naturæ.

Hoc argumentum omnibus solvendum est. Quæro enim ex adversarijs, an tales cognitiones sint saltem philosophicè supernaturales: hæc respondent? ergo jam convenit illis definitio nostra, quia illa comprehendit non tantum supernaturalia theologicè, sed etiam philosophicè. Surgent? non possunt ex alio capite negare, quia quia aliquo modo debentur Naturæ: ergo non non convenit illis absolute definitio. Quæ quid autem dicant adversarij,

Respondeo, hujusmodi simpliciter esse Naturalia, dicenda tamen esse supernaturalia præpositivè, quatenus videlicet aliquid simpliciter supernaturale præsupponunt. Sunt, inquam, simpliciter naturalia, quia licet non debeantur viribus naturæ ea omnia quæ ad tales entitates prærequiruntur, præsuppositis tamen illis debentur absolute naturæ. Quod vt melius intelligatur

15. Replicabis. Ergo poterit dici, omnes actus procedentes ab habitu supernaturali & ipso etiam lumine Gloriæ, esse tantum præpositivè supernaturales, quia posito in anima lumine Gloriæ debetur Visio Dei & Amor, sicut posita resuscitatione mortui debetur videntibus cognitio illius.

illo illius. Ergo vera erit sententia quæ tribuitur Scoto, omnes nostros actus meritorios, immo etiam visionem Dei, esse naturales, & tantum esse supernaturales extrinsecæ, quatenus procedunt à principio supernaturali, quam sententiam docuit Bannez, & ex eo Zumel pluresque alij apud Franciscum de Lugo disp. 9. c. 1. volentes, actus non esse supernaturales nisi ratione alicujus modi superadditi.

16. Ad hanc replicam respondi ante hac in tract. de Sacramentis, negando paritatem. Nam per Habitus supernaturales & Lumen Gloriæ homo non acquirit Jus nisi valde improprie & denominative: hoc est: Jus residet potius in ipsa Gratia & Habitu: contra in exemplis objectionis jus residet potius in ipsa natura rationali, non quidem jus absolutum antecedens positionem rei supernaturalis, sed conditionatum. Ratio est, quia Natura hominis exigit, ut quocunque actu intentionali producto possit illius meminisse, & si hoc non possit, esset malè & miserè constituta, similiter objecto mitente species ad sensum, habet natura jus eliciendi cognitionem de tali objecto, alioquin natura cum suis potentijis esset malè constituta, non minus quam si careret ipsis potentijis. Non ita rectè dicitur Natura habere jus conditionatum ad omnem effectum, ad quem producendum accipit virtutem indebitam. Sic si lapidi aut malleo imprimatur impulsus, non dicitur lapis aut malleus habere jus ad talem motum, quia si illis motus negaretur, lapis aut malleus non paterentur violentiam: sed potius ipse impulsus habet jus ut possit taliter movere lapidem, & cum eo causare talem effectum: & negato concursu fieret impulsui violentia. Pari modo, si posita Gratia & Habitu ac lumine Gloriæ Deus denegaret concursum ad actus supernaturales, Visionem Dei, amorem &c. non fieret per hoc violentia nature, sed lumini gloriæ: sicut si Deus non concurreret cum calore posito in aqua, non fieret violentia aquæ, sed tantum calori.

Hanc responsum reperit postmodum apud tres auctores, primus est Card. de Lugo disp. 1. de fide sec. 9. n. 191. ita enim habet. Hinc est, quod ad ejusmodi actus reflexos non indigeat homo habitu infuso, quia non elicit eos per potentiam obedientialem, sed per virtutem naturalem, quæ exigit talem cognitionem reflexam: non sicut posito lumine Gloriæ debetur Visio Dei, quia hac non debetur nature, sed lumini: at vero cognitio reflexa proprijs actibus debetur ipsi nature, quæ quatenus intellectualis est, exigit scire quid velit & quid nolit: non ergo superat exigentiam aut virtutem nature illa cognitio nisi præsuppositivè. Ita Lugo. Secundus est Antonius de Quiros, approbans hunc ipsum locum relatum ex Lugone. Tertius est Arriaga disp. 3. l. 4. sub. 3. vtens iisdem penè formalibus verbis.

Responderi posset 2. dando aliam disparitatem. Actus fidei, Visio Dei &c. sunt entitates, quæ sunt finis habituum, ad quos nimirum actus obtinendos dantur habitus supernaturales, tan-

quam essentialiter habentes rationem Medij, & nullo modo per se amabiles, sed solum in ordine ad actus, & ad confortandam seu elevandam potentiam ex se insufficientem ad actus illos tam nobiles, & ex intrinseco prædicato ordinantes hominem ad finem supernaturalem: contra, Visio quam habuit S. Paulus, & resuscitatio mortui, non habent meram rationem medij respectu subsequendum actuum, sed sunt per se amabiles: neque in hunc finem ex natura sua ordinantur, ut sequantur illi actus, ergo exigentia horum actuum residet in ipsa natura; & contra actus fidei, Visio Dei &c. ad quos obtinendos adhibentur habitus, ad hoc vnicè amabiles, ut confortent potentiam, formalissimè excedunt naturam ejusque vires.

18. Contra priorem Responsum vergeri adhuc potest ex actu fidei supernaturalis, præsertim in sententia relatorum auctorum, admitterentium actum fidei procedentem per formalem discursum. Nam positis præmissis necessariò sequitur conclusio, non minus quam posita resuscitatione mortui sequitur in aspicientibus cognitio, & posito raptu S. Pauli sequitur memoria: ita quidem, ut si conclusio impediretur, fieret intellectui violentia. ergo conclusio quæ est actus fidei, debetur nature: ergo erit tantum præsuppositivè supernaturalis, & tamen est propriissimus actus fidei, & omnium confessione supernaturalis quoad substantiam: ergo responsio data non videtur sufficere.

19. Respondetur, in illo casu deberi quidem Nature & Intellectui conclusionem, sed talem quæ ex intrinseco prædicato tantum esset præsuppositivè supernaturalis, sicut in S. Paulo memoria raptus, adeoque esset actus non exigens immediatè procedere ab habitu infuso, nec sufficiens ad fundandum actum voluntatis meritorium præmij supernaturalis, defacto tamen produceretur actus supernaturalis quoad substantiam, quo satisfieret etiam debito Gratiæ sanctificantis, aut habitus exigentis tunc produci conclusionem supernaturalem, si adest Gratia sanctificans aut habitus fidei. si verò neutrum adest, tunc Deus per concursum extrinsecum determinabit ad actum supernaturalem potius quam naturalem; quia in statu elevationis semper Deus determinat ad actum supernaturalem, quotiescunque objectum modusque tendendi supernaturalitatem admittit. Ita ego respondeo juxta meam sententiam. quomodo respondendum sit illis, qui negant posse actum naturalem & supernaturalem esse similes in modo tendendi in idem objectum, viderint illi. Ecce quamdiu non exhibent responsum, contra quam non possit per alias instantias replicari, manebit nostra sententia etiam ex hoc capite confirmata; nempe quia adversarij non poterunt assignare discrimen inter Supernaturale quoad substantiam & supernaturale præsuppositivè, quod tamen assignare omnes tenemur, ut patet in Conclusionem deducta ex vna præmissa revelata, & altera falsa: nam talis conclusio attingit etiam objectum formale

formale fidei, & tamen non est supernaturalis, nisi præsuppositivè.

20. Ex hæcenus dictis facillè colligitur, quamnam dicantur esse supernaturalia quoad modum. Nempe illa, quæ quidem quoad entitatem suam possunt esse debita naturæ, & ideo sunt simpliciter naturalia quoad substantiam, seu intrinsicè, in his tamen circumstantijs nullo modo sunt debita naturæ, quia ut sic sumpta involvunt aliquid simpliciter supernaturale & indebitum: v. g. rosa producta in hyeme, vnio animæ cum corpore post factam separationem &c.

21. Hujusmodi supernaturalitatem habent motiva credibilitatis extrinseca, & quæ per sensus movent intellectum ac determinant ad Judicium evidens credibilitatis. Immo hujusmodi supernaturalitatem habet locutio parochi, quæ defacto derivata est à Decreto Dei supernaturali, quo revelavit immediatè aliquod Mysterium Prophetis in hunc finem vt ad posteros omnes perveniret. Vnde talis locutio differt extrinsecè & quoad modum à locutione simillima, qua parochus idem diceret ex suo cerebro, vel in casu quo nulla vera revelatio præcessisset, aut ab ea non fuisset derivata. Vnde sufficit, vt circa talem locutionem defacto detur in Rusticis alijsque simplicibus actus fidei quoad substantiam supernaturalis, vt pluribus defendam infra, contra doctrinam de Discerniculo jam supra insinuatam.

CONTROVERSIA

PROÆMIALIS SECUNDA.

De Natura Virtutum Theologicarum in genere, & objecto attributionis Fidei in Specie.

22. Solut Virtus Theologica in genere definiri Scum Magistro Sent: & S. Thoma, quod sit: Habitus infusus per se, quo benè disponimur in ordine ad vltimum finem, cuius objectum formale sit Deus vt auctor supernaturalium.

Dari in hominibus Iustis tres Virtutes Theologicas, Fidem, Spem & Charitatem, colligitur efficaciter ex Concilio Tridentino sess. 6. c. 7. Nam cum cap. 6. dixisset, nos ad gratiam disponi per actus Fidei Spei & Charitatis, deinde c. 7. addit, in Iustificatione infundi Fidem Spem & Charitatem; quod non esset verum vniversaliter, si non infunderentur Habitus: non enim omnis qui iustificatur, dum iustificatur, elicit actum Fidei, Spei, & Charitatis, v. g. qui baptizatur, absoluitur, inungitur, in amentia constitutus, præmissis debitis dispositionibus.

23. Porro in hoc dogmate definiendo secutum est Tridentinum antiquiorem definitionem Concilij Moguntini c. 7. vbj non solum definitur, hæc dona infundi, sed in homine iusto permanere: Permanentia autem non verificatur in actibus sed in Habitibus. Vnde plerique Theo-

logi jam docent, horum habituum infusorum esse certam de fide.

24. De ratione Virtutis Theologicæ, vt habeat pro motivo Deum sub conceptu aliquo proprio Dei, ita quidem vt ex modo tendenti & appetiendi suum objectum, præferat Deum omnibus illis motivis, quæ possunt cum tali motivo pugnare: v. g. Fides habet pro motivo formali Deum vt Veracem, & sub hoc conceptu præfert Deum omnibus motivis, quæ possent huc nunc suadere contrarium illi ad quod credendum movet Dei Veracitas. Charitas præfert Deum omnibus quæ pugnant cum amicitia Dei. De Spe quomodo illud verificetur, pendet ab explanatione objecti formalis Spei, in quo DD. non conveniunt, vt suo loco videbimus.

25. Conveniunt etiam Virtutes Theologicæ in hoc, quod per actus graviter peccaminosos oppositos destruantur & expellantur, vt tradunt Theologi contra Durandum. Et quidem de habitu Fidei est satis clarè definitum in Tridentino sess. 6. c. 15. vnde à paritate rationis de causis idem dicendum est. Neque tamen hæc expulsiō sit merè ex arbitrio Dei, sed extrinseca & naturalis quadam contrarietate, quidquid sit an de potentia absoluta consistere possint. Ratio colligitur ex alibi dictis. Si enim destruerentur solum ex arbitrio Dei, hæc destructio esset violenta habitibus, & contra ipsorum exigentiam naturalem, sicut esset destructio animæ rationalis. Omne enim Ens permanens ex natura sua tamdiu potest permanere, quamdiu non ponitur aliquid contrarium exigens destructionem illius: ergo in peccatum Infidelitatis non exigit destructionem habitus fidei, habitus potest conservari non obstante peccato Infidelitatis: ergo destructio est contra illius exigentiam, adeoque miraculosa: atqui huiusmodi miracula non sunt asserenda, vt alibi probatum est.

26. Quod attinet ad ordinem traditionis de Virtutibus Theologicis, hæc tenent à Theologis observatum, hæc illius est ratio. Inter Virtutes Theologicas hoc est discrimen, quod Fides possit manere sine Spe & Charitate: non enim expellitur Habitus Fidei nisi per peccatum fidei contrarium, cuiusmodi non sunt alia peccata mortalia, ne quidem peccatum Desperationis, sed solum peccatum Incredulitatis: At verò Spes & Charitas non possunt manere sine Fide; & ideo per peccatum Incredulitatis expelluntur omnes habitus, & actus Incredulitatis est etiam contrarius Spei & Charitati quidem, quia huic opponitur omne peccatum mortale: Spei verò, quia Fides est fundamentum Spei: vnde, licet qui desperat possit adhuc credere, non potest tamen sperare, qui non credit. Ergo à primo ad vltimum est ratio non credit. Accedit, quod cur tractetur Fides primo loco. Accedit, quod actus Fidei præsupponatur ad actum Spei & Charitatis, ergo etiam ex hoc capite vendicatur sibi pri-